

La llibertat guiant el poble

Un relat de: [Sara Bailac i Ardanuy](#)

Encara que el temps havia estat benèvol amb ella, el seu cos no era, ni de bon tros, el que havia estat. La seva cabellera morena havia esdevingut grisa i estopenca. Duia els cabells embullats i mal lligats en un cua ridícula. Tenia la cara solcada per arrugues profundes. El seu cos semblava que s'hagués encongint, com un globus en desinflar-se, i es marcaven tots els seus ossos. Els seus pits s'havien arrugat i ja no quedava rastre de la pell fina i tibant ni de la turgència que havien tingut en temps borrosos que ara eren ja remots. Les seves cuixes eren cada cop més flàccides. El que havia passat al seu cos no era pas gaire diferent del que passa al raïm en assecar-se. Anava vestida amb robes estrofolàries que en alguna època devien haver estat suggerents. Caminava encorbada, amb la mirada a terra i el pas lleuger. Els homes havien deixat de mirar-la.

Alguns dels seus clients, en vista del seu aspecte decadent, havien començat a sol·licitar els serveis d'alguna joveneta inexperta de cos sinuós, malucs amples, llavis carnosos i maldestres i d'accent estranger. La resta, valoraven la seva experiència i deixaven que la seva edat quedés en segon pla. Val a dir que molts d'ells, de més edat que ella, hi anaven en els últims temps tan sols en busca de companyia. Alguns n'eren clients habituals que amb el pas del temps havien canviat el sexe per una estona de companyia. Els homes que hi acudien eren d'edat avançada, vidus o solters la majoria. Entre els més fidels hi figurava un escriptor que passava la vuitantena i caminava amb bastó. Cada vegada se li feia més pesat haver de pujar les escales de casa d'ella. Tot i això, continuava acudint-hi carregat de bosses.

Amb el pas dels anys el mètode de cobrament s'havia anat adaptant a les seves necessitats. Al principi exigia diners en efectiu que amb els anys va anar substituint per bosses de menjar, alguna peça de roba i altres regals -la voluntat- dels seus clients. Cobrava doncs de manera diferent per uns serveis que també havien esdevingut diferents.

Els veïns de l'escala ja estaven acostumats a les constants anades i vingudes d'homes, per bé que amb el pas dels anys havien anat baixant en nombre i freqüència. En una vila tan petita com aquella, hi havia hagut èpoques en què el portal havia esdevingut un punt de referència masculí. Era en aquests moments d'esplendor que ella lluia més maca que mai vestits caríssims. Fins a l'escala hi arribaven homes de classe alta sobretot quan es feia fosc. Era en aquests moments d'esplendor quan l'escala era més transitada que mai i el malestar de les veïnes es posava de manifest. Hi havia hagut casos de trasllats per part d'esposes que desconfiaven, amb raó o sense, dels seus marits. Preferien allunyar-los de la temptació.

Les dones casades no acostumaven a simpatitzar amb ella, sobretot per desconfiança. La veïen com una amenaça, una rival, l'enemiga. Moltes d'elles, encara que no ho reconeguessin en públic, envejaven la seva llibertat. Ella no s'havia volgut encadenar a cap home, feia el que li plaïa sense necessitat de cap autoritat masculina a qui sotmetre la seva vida. Al mateix temps, ella era la motivació que les feia empolainar-se cada dia, satisfer al màxim als seus marits. Era gràcies a ella que perdien un deix de dignitat, una gran quantitat de llibertat cada dia. Com més lliure era ella, més hipotecades se sentien les altres.

Les més conservadores, per no mencionar les catòliques més aferrissades, veïen amb mals ulls el seu ofici. Va ser el mateix capellà de la parròquia que va intentar convèncer-la que escollís el bon camí mentre es cordava de nou els pantalons.

La resta de dones, les que no tenien cap mena de recel, no s'hi relacionaven pel risc a ser mal considerades. Ella s'havia acostumat forçosament doncs, a la companyia masculina.

Tot i la seva constant relació amb homes, l'amor no entrava dins del seu vocabulari. Li havia semblat estar enamorada alguna vegada però l'amor era un sentiment que no es podia permetre. L'amor era un luxe, una extravagància... un risc que no podia córrer.

Degut al seu ofici havia tingut un parell de fills. La maternitat, com era d'esperar, no havia estat per ella una experiència gratificant; havia estat del tot indesitjada. Els dos parts a més d'obligar-la a restar inactiva per un temps, havien desfigurat el seu cos. Mai s'havia preocupat per qui devia ser el pare dels seus dos fills, a més li hauria estat pràcticament impossible de determinar. La gent del poble, però, havia observat possibles semblances amb algun burgès adinerat.

En arribar la seva filla a l'adolescència no va dubtar d'iniciar-la en el negoci familiar. Mai no havia estat molt dolça amb ella, mai li havia fet de mare. Ella només sabia fingir afecte a canvi de diners. La nena, però, va emmalaltir i

en poc temps va morir. Ella el dia de l'enterrament no va deixar de treballar i va lamentar la comissió que n'hauria pogut treure. Per la seva banda, gaudia d'una salut de ferro, fet poc comú en el gremi.

Quan anava pel carrer notava que els homes amb què es creuava abaixaven la vista avergonyits. Ella sabia massa coses, hauria estat capaç de fer miques la vida dels seus clients de més importància a la vila. Era per aquest motiu que mai va passar gana. Alguns ciutadans il·lustres compraven el seu silenci mitjançant regals. El que ella sabia els hauria pogut fer massa mal.

Si en tot aquest temps no havia deixat el seu ofici era, senzillament, perquè no ho havia volgut. Hauria pogut canviar el seu silenci per un lloc de treball fix en qualsevol fàbrica de la vila o de les rodalies. Però mai va voler. Amb el seu ofici era lliure. No tenia un cap que la manés a totes hores. No havia de donar explicacions a ningú si un dia no li venia de gust treballar. No s'havia de veure humiliada en comparar el seu sou al d'un home havent fet la mateixa feina. Els seus principis no li ho permetien.

El dia en què ella va morir van ser pocs els qui van deixar-se caure a l'església. Tothom va saber que havia mort. Els rumors deien que un dels seus clients l'havia trobat morta a casa seva a primera hora del matí. Les males llengües asseguraven que hauria mort mentre treballava. D'altres creien que algun dels seus clients l'havia matat per assegurar-se que no seria mai descoberta la seva infidelitat. Es deia també, que podia haver mort d'una malaltia contagiosa. Fos el que fos, havia fet que tota la vila en parlés durant setmanes.

A partir d'aquell dia, els empresaris de la ciutat, més irritables que mai, havien deixat de reunir-se fins la matinada, els treballadors es justificaven davant les seves dones dient que els havien escurçat l'horari i el capellà mateix va deixar "d'anar a veure al bisbe" els dimarts al vespre.

Les dones aviat van cansar-se que els seus marits passessin tantes hores a casa malhumorats, que el capellà allargués els sermons i fos més estricte en les penitències. Van acabar fingint mal de cap cada vespre. Havien perdut el motiu pel qual s'empolainaven i es mostraven treballadores i submises. Els matrimonis de la zona van començar a trontollar.

Les dues modistes aviat van quedar-se sense clientes, el mateix va passar al sabater i al perruquer. Fins i tot el carnisser va notar que les dones havien deixat de guisar tancades a la cuina durant hores per tal de satisfer als seus marits. L'economia de la vila se'n va veure afectada a més, perquè els homes havien deixat d'emplenar bosses de menjar i regals varis per portar-los a ella, la causant de tot plegat.

Les veïnes de l'escala van tancar-se a casa avorrides, en no poder espionar les anades i vingudes de senyors il·lustres, ni parar l'orella a mitja nit per escoltar-ne les converses.

L'ambient a les botigues era tens, a l'església també, dins les cases encara més. La seva mort havia desgavellat la tranquil·litat de la població.

Era recordada com una venuda, bruta, detestable; poc més que un grapat de merda. En realitat era el símbol de la llibertat que tantes dones ansiaven. Tenia control absolut sobre els homes; els tractava d'igual a igual.

Ella era lliure. Ella era la llibertat. La llibertat guiant el poble.